

İstihbarat: Bir Haber Toplama Yöntemi Olarak Osint (Açık Kaynak İstihbaratı)

Intelligence: Osint (Open Source Intelligence) As A Method Of News Gathering

ÖZET

İstihbarat faaliyetleri, bireysel çabalar ve insana dayalı operasyonların yanı sıra, teknolojik yeniliklerin yoğun biçimde kullanılmasını gerektiren stratejik bir süreçtir. Bu faaliyetler, insan zekasının analitik becerileriyle teknoloji destekli araçların bir araya gelmesiyle planlanır ve yürütülür. HUMINT (Human Intelligence) ve OSINT (Open Source Intelligence), istihbarat sisteminin ayrılmaz iki kolu olarak birlikte çalışarak etkili sonuçlar elde edilmesini sağlar. HUMINT'in sahada birebir bilgi toplama avantajları OSINT'in geniş kapsamlı ve düşük maliyetli veri analiziyle birleştiğinde, terörle mücadele gibi kritik alanlarda güçlü bir sinerji yaratılmaktadır. Bu çalışma, OSINT'in tanımını, gelişimini ve özellikle terörle mücadeledeki etkisini ele almakta, bu kapsamda OSINT'in geleneksel istihbarat yöntemleriyle nasıl tamamlayıcı bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ayrıca, akademik literatürde OSINT'in büyük veri analitiği ve yapay zeka teknolojileriyle entegrasyonuna dair daha fazla çalışmaya duyulan ihtiyacın altını çizmektedir. Amaç, OSINT'in terörle mücadeledeki stratejik önemine dikkat çekmek ve gelecekteki akademik çalışmalara kaynak oluşturabilecek bir zemin sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Açık Kaynak İstihbaratı, Elemanlama Faaliyeti, Teknoloji

ABSTRACT

Intelligence activities require not only individual efforts and human-based operations but also the extensive use of technological advancements. These activities are structured and executed through a combination of human analytical capabilities and technology-supported tools. HUMINT (Human Intelligence) and OSINT (Open Source Intelligence) function as two integral components of the intelligence system, working together to achieve effective outcomes. The advantages of HUMINT in gathering on-the-ground information complement the extensive and cost-effective data analysis provided by OSINT, creating a powerful synergy, particularly in critical areas such as counterterrorism. This study explores the definition, development, and impact of OSINT, with a specific focus on its role in counterterrorism. It highlights how OSINT serves as a complementary tool to traditional intelligence methods. Furthermore, it emphasizes the need for more academic research on the integration of OSINT with big data analytics and artificial intelligence technologies. The objective is to underline the strategic importance of OSINT in counterterrorism efforts and to provide a foundation for future academic studies on this subject.

Keywords: Intelligence, Open Source Intelligence, Human Intelligence, Technology

GİRİŞ

Son yıllarda devletlerarası ilişkilerde yoğunlaşan istihbarat faaliyetleri, insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan önemli bir teşkilatlanma sürecini temsil etmektedir (Eroğlu, 2003). Hayatta kalmak ve varlığını sürdürebilmek isteyen tüm canlılar gibi, devletler de güvenliklerini sağlamak ve muhtemel tehditleri önceden tespit edebilmek adına çeşitli yöntemler geliştirmiştir. Özellikle 16. yüzyıl siyasi arenasında bilgi, stratejik karar süreçlerinde belirleyici bir faktör olmuş ve güvenilir kaynaklardan elde edilen doğru bilgilerle stratejilerini şekillendiren devletlere hayati bir avantaj sağlamıştır. Ancak bu erken dönemlerde istihbarat faaliyetleri, yalnızca savaş hileleri ve galibiyet amacıyla yürütülen plansız girişimlerle sınırlı kalmıştır. O dönemin lojistik zorlukları nedeniyle devletler, basit ve modern standartlarda etkisiz olsa da stratejik hazırlıklarını destekleyen istihbarat ağlarına yatırım yapmak zorunda kalmıştır (Gürkan, 2012).

İstihbarat sisteminde karar verme süreçleri ve stratejik uygulamalar, toplanan bilginin kalitesine ve bu bilginin etkin analizine bağlıdır. Erken modern devletler, "istihbarat stratejileri" doğrultusunda dezenformasyon, bilgi analizi, kriptanaliz, propaganda, rüşvet, sabotaj ve karşı istihbarat gibi bir dizi farklı faaliyeti sistematik olarak uygulamıştır (Garnicer & Marcos, 2005). Türkler, tarih boyunca bu tür faaliyetlere büyük önem vermiş, özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde hem içeride hem de dışarıda yapacağı askeri ve siyasi hamleleri bu kanallardan elde edilen bilgilerle şekillendirmiştir. Osmanlı Devleti, klasik dönemden itibaren istihbarat çalışmalarını kurumsal bir yapı altında yürütmüş ve bu faaliyetler, devletin uzun süre ayakta kalabilmesi için kritik bir öneme sahip olmuştur. Ancak bu tür geleneksel yaklaşımların aksine, günümüz devletlerinde, gelecekteki olasılıkları öngörmek

Hazerfen Gültekin¹

How to Cite This Article

Gültekin, H. (2024). "İstihbarat: Bir Haber Toplama Yöntemi Olarak Osint (Açık Kaynak İstihbaratı)" *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:12; pp:2209-2216. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14569305>

Arrival: 11 November 2024
Published: 30 December 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. TUBİTAK, Ankara, Türkiye

ve istenmeyen sürprizlerden kaçınmak için çok daha somut ve teknoloji destekli yöntemlerin kullanımı zorunluluk haline gelmiştir.

Teknolojik gelişmeler, istihbarat çalışmalarını her dönemde büyük ölçüde etkilemiştir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde, internet teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi ve buna paralel olarak büyük veri analitiği, yapay zeka ve siber güvenlik gibi alanlardaki yenilikler, istihbaratın doğasını köklü bir şekilde değiştirmiştir (Gill & Phythian, 2020). Bu dönüşüm, geleneksel istihbarat yaklaşımlarına ek olarak, açık kaynak istihbaratı (OSINT) gibi yeni nesil yöntemlerin önemini artırmıştır. OSINT, kamuya açık verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesiyle elde edilen ve özellikle terörle mücadele gibi alanlarda kritik bir rol oynayan bir istihbarat çeşididir. Türkiye’de, akademik literatürde istihbarat tanımları ve çeşitleri çoğunlukla yüksek lisans ve doktora tezleri kapsamında ele alınmakta olsa da, OSINT’in ulusal güvenlik politikalarına ve terörle mücadele stratejilerine olan katkıları yeterince araştırılmamıştır.

Bu çalışma, OSINT’in tarihsel gelişimini, devletlerin güvenlik stratejilerindeki rolünü ve terörle mücadeleye olan katkılarını inceleyerek, yeni nesil teknolojilerle entegrasyonunun önemini vurgulamaktadır. Aynı zamanda, OSINT’in akademik literatürdeki yerini genişletmek ve uygulamalı bir perspektif sunmak amacıyla kapsamlı bir analiz sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, çalışmada OSINT’in avantajları, dezavantajları ve diğer istihbarat türleriyle entegrasyonu ele alınarak, gelecekteki araştırmalara ışık tutacak bir çerçeve oluşturulmuştur.

İSTİHBARATIN TANIMI, TARİHSEL TEMELLERİ ve ÇEŞİTLERİ

İstihbarat, Arapça kökenli “istihbar” kelimesinden türeyerek bilgi alma ve haber anlamını taşımaktadır. Bu terim, “zeka, akıl, malumat, anlayış, bilgi ve haber” gibi farklı anlamları barındırdığı için, teknik açıdan pek çok farklı şekilde tanımlanmıştır (Yüksel, 2013). Latince kökenli “intelligentia” kelimesinden türeyerek İngilizce’de “intelligence” şeklinde kullanılan bu kavram; bilgi, anlayış, zeka ve akıl gibi anlamlara sahiptir (Redhouse Online Sözlük, 2024).

Milli İstihbarat Teşkilatı’nın (MİT) resmi internet sitesinde istihbarat; devlet politikalarının şekillenmesinde ve milli güvenlik ile ilgili kararların alınmasında ihtiyaç duyulan, rakip ya da düşman tarafından korunan bilgi, tecrübe ve haberlerin gizli yöntemlerle toplanarak analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve nihai bir ürün olarak sunulması faaliyeti olarak tanımlanmıştır. Bu süreç, karar alıcılara yeni bir perspektif kazandırmayı amaçlayan bir faaliyet olarak açıklanmaktadır (MİT, 2024). Benzer şekilde, Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ise istihbaratı; farklı kaynaklar ve yöntemlerle elde edilen bilgilerin analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve sonuç çıkarılması süreci olarak ifade etmektedir (EGM, 2024).

Genel olarak, istihbarat, hükümetlerin ve askeri operasyonların temel bir bileşeni olarak, genellikle karşıt gruplar, yabancı devletler veya devlet dışı aktörlerin faaliyetleri, güçleri ve gelecekteki hareket planları hakkında bilgi toplama ve bu bilgilerin analiz edilmesini ifade eder. Aynı zamanda, başka ülkelerin siyasi ve ekonomik durumlarına gizli müdahaleyi de kapsayan bir faaliyettir. İstihbarat, ulusal güvenlik ve dış politika karar alma süreçlerinde kritik bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Ransom & Pringle, 2022).

Balcıoğlu (2001) istihbaratı, bir ülkenin başka bir ülke hakkında bilgi toplama, bu bilgileri analiz etme ve elde edilen sonuçlarla rakiplerini zayıflatma amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetler bütünü olarak tanımlamaktadır. Avcı (2015) ise istihbaratı, çeşitli yöntemlerle bilgi edinme, bu bilgileri işleme ve analiz ederek bir sonuca ulaşma süreci olarak açıklamaktadır.

Ümit ÖZDAĞ hazırladığı kitabında (2022) istihbaratı şu şekilde tanımlamaktadır; “İstihbarat ulaşılabilen bütün açık, yarı açık ve/veya gizli kaynaklardan her türlü aracın kullanılması sonucunda elde edilen her türlü veri, malumat ve bilginin ulusal genel veya ulusal özel plandaki politikaların gerçekleştirilmesi ve ulusal politikalara zarar verilmesinin engellenmesi amacıyla toplandıktan sonra önemine ve doğruluğuna göre sınıflandırılması, karşılaştırılması, analiz edilerek değerlendirilmesi süreci sonucunda ulaşılan bilgidir”.

İstihbarat faaliyetleri, insanlık tarihi boyunca var olmasına rağmen, bu faaliyetlerin sistematik bir şekilde yürütülmesi açısından 16. yüzyıldaki gelişmeler önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu bağlamda, 16. yüzyılın tarihsel koşulları ve uluslararası dinamikleri, istihbarat alanında büyük ilerlemelerin kaydedildiği bir dönem olarak değerlendirilebilir (Garnicer & Marcos, 2005). Güvenilir posta ağlarının oluşturulması, sürekli diplomatik temsilcilerin atanması ve şifreleme, kriptografi ile steganografi gibi tekniklerin gelişmesi, bürokrasinin ve devlet yönetiminin merkezileşmesinin bir sonucu olarak bilgi toplama sistemlerini geliştirmiştir. Bu gelişmeler, karar alıcılar için istihbarat faaliyetlerini daha etkili bir şekilde yürütme imkânı sağlamıştır (Gürkan, 2012).

Casuslar, istihbarat elde etmede kullanılan en eski ve en önemli kaynaklardan biri olarak öne çıkmaktadır. Türk devletleri de tarih boyunca istihbarattan yoğun bir şekilde faydalanmıştır. Örneğin, Osmanlı Devleti’nin bilgi

edinme süreçlerinde casusların önemli bir yeri olmuştur. Kayıtlara göre casusluk faaliyetleri, Osman Bey döneminden itibaren yaygın bir şekilde kullanılmıştır (Yavuz & Saraç, 2003). Tüccarlar ve gezginler de klasik dönemdeki diğer istihbarat kaynakları arasında yer almıştır. Bu kişiler, çoğu zaman belirli bir göreve tabi olmadan dış istihbarat açısından değerli bilgiler sağlamış, bazen de resmi görevle yurt dışına tüccar kılığında gönderilmiştir. Ayrıca, Osmanlı'da resmi görevliler olarak gönderilen büyükelçi ve tercümanların, istihbarat faaliyetleri için kullanıldığına dair belgeler bulunmaktadır (Daş Darıcı, 2018).

Osmanlı padişahlarından Sultan II. Abdülhamid, 1880 yılında modern bir istihbarat teşkilatı kuran ilk hükümdar olarak bilinmektedir. Bu dönemde, Yıldız Teşkilatı kurulmuş ve daha sonra Emniyeti Umumiye'nin bir parçası haline gelmiştir. Birinci Dünya Savaşı öncesinde ise Enver Paşa'nın liderliğinde Teşkilat-ı Mahsusa adında bir yapı oluşturulmuştur (Güneş, 2013). Ancak Osmanlı Devleti'nin savaştaki yenilgisi ile birlikte bu teşkilatın faaliyetleri sona ermiş ve Mondros Mütarekesi sonrasında resmi olarak kaldırılmıştır. Cumhuriyet döneminde ise istihbarat faaliyetleri Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti (MAH) ile sürdürülmüş ve 1967 yılında bu kuruluş yerini Milli İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) bırakmıştır.

İstihbarat, bir devletin siyasi, askeri, ekonomik, sosyal, coğrafi, biyografik, ulaşım ve iletişim ile bilimsel ve teknik alanlardaki gizli bilgileri elde etmek amacıyla yürütülen planlı ve gizli faaliyetlerdir. Bu faaliyetler, bilgi toplama, toplanan bilgilerin işlenmesi ve analiz edilmesi süreçlerini kapsar. İstihbarat süreçleri ise istihbarat ihtiyaçlarının belirlenmesi, bilginin toplanması, işlenmesi ve elde edilen sonuçların paylaşılması gibi aşamalardan oluşan bir sistematik döngüyü ifade etmektedir (Darıcı, 2023).

Milli İstihbarat Teşkilatı, istihbarat diplomasisini, ülkelerin çıkarlarını gözeterek bölgesel ve uluslararası düzeyde görünürlüklerini ve etkilerini artırmayı, karşı tarafın imkânlarını ve eğilimlerini kendi lehine çevirmeyi amaçlayan, uluslararası aktörler ve servisler aracılığıyla yürütülen faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda, bir istihbarat teşkilatı; bir ülkenin ulusal güvenlik, kolluk kuvvetleri, savunma ve dış politika hedeflerine ulaşmasını ve ulusal çıkarlarını korumasını desteklemek amacıyla özel ve gizli yöntemler kullanarak bilgi toplayan, bu bilgileri işleyerek istihbarata dönüştüren devlet kurumu olarak tanımlanmaktadır. (<https://www.mit.gov.tr/sozluk.html#%C4%B0>, Erişim Tarihi: 15.02.2024)

Bilgi toplama faaliyetleri iki ana yönetime ayrılabilir. İlki, gazeteler, radyo, süreli yayınlar, ticari, siyasi, ekonomik ve askeri raporlar gibi daha önce yayımlanmış materyallerin yanı sıra internet kaynakları gibi açık kaynakların incelenmesini içeren ve nispeten pasif bir yaklaşım olan "çevresel tarama" (açık kaynak) yöntemidir. İkincisi ise, başkalarının gizlilik ve mahremiyetine daha agresif bir şekilde müdahale etmeyi gerektiren tekniklerle yürütülen (gizli) bilgi toplama faaliyetleridir. İnsan casuslarından, savunma ataşelerinden, diplomatik raporlardan, ele geçirilen iletişim ve sinyallerden ya da uydu görüntülerinden elde edilen bilgiler, bu gizli kaynaklar arasında yer alır (Odom, 2008).

İstihbarat faaliyetlerinde haber toplama canlı kaynaklar ve cansız kaynaklar olarak 2 ana başlıkta gerçekleşir. Canlı kaynaklar insan istihbaratı adı verilen **HUMINT**, saha personellerinin gerçekleştirdiği fiziki takip, haber sızdırma, mülakat yapma, sorgulama şeklinde gerçekleşebilmektedir. İnsan istihbaratı yani HUMINT, MİT'in sitesinde istihbarat literatüründe insana dayalı istihbarat olarak tanımlanan, canlı kaynaklara yönelik olarak gerçekleştirilen istihbari faaliyet olarak kaydedilmiştir. (<https://www.mit.gov.tr/sozluk.html#İ>, Erişim Tarihi: 15.02.2024)

Makalenin konusu olan OSINT'in de içinde yer aldığı cansız kaynaklar ise teknik imkânların kullanılması ile toplanan istihbarat kaynaklarını ifade etmektedir. Bunlardan bazıları; muhabere ve muhabere dışı sinyallerin kullanılması ile derlenen **SIGINT**, radyo dalgaları veya dijital akımların çeşitli yöntemler ile yakalanması ve analiz edilmesi ile elde edilen **ELINT**, uydular ve hava fotoğrafları toplanarak elde edilen **GEOINT**, kamuoyuna açık tüm faaliyetleri, gazeteler, dergiler vb. haber kaynaklarından yararlanarak derlenen **OSINT**, banka hareketleri ve para transferlerinin analizi ile bilgi sahibi olunan **FININT**, uydular, insansız hava araçları, gemiler, kara taşıtları, el kameraları vb platformlarda bulunan kızılötesi, radar, lazer vb sensör algılayıcılar ile elde edilen görüntülerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen istihbarat anlamına gelen **IMINT** ve hedefin sosyal ağlarına yönelik izlemeler, dinlemeler, gözetleme ve yorumlama faaliyetlerinin yer aldığı istihbarat kaynağı olarak **SOCMINT**'dir. (Darıcı, 2023)

AÇIK KAYNAK İSTİHBARATI (OSINT)

Teknolojinin ortaya çıkması ve yıllar içerisinde gelişmesi ile birlikte istihbaratın da doğası değişmeye başlamıştır. Canlı kaynaklar ile gerçekleştirilen istihbarat artık cansız kaynaklarında katılımı ile birlikte gerçekleştirilmeye başlanmış, canlı ve cansız kaynaklar istihbaratın iki önemli kolu haline gelmiştir. İstihbarat dünyasında yeni nesil teknolojik imkânlar son derece faydalı olup veri toplama ve analiz etme imkânlarına büyük katkı sağlamakta ve istihbarat teşkilatları için birer gereklilik haline gelmektedir.

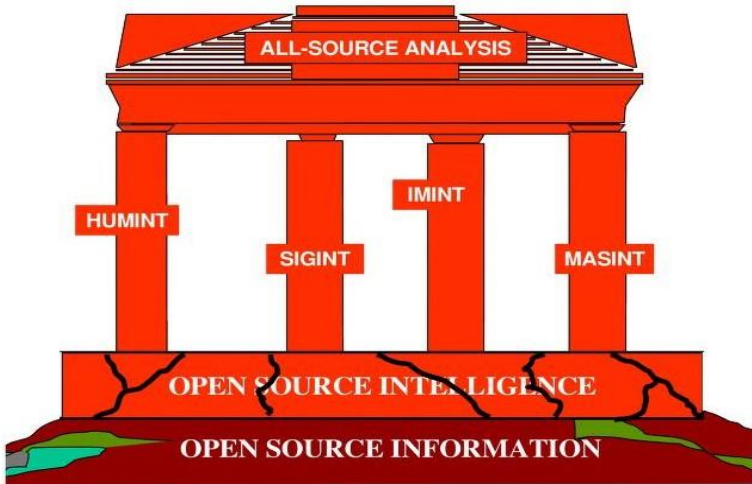
ABD İstihbarat Topluluğu, Açık Kaynak İstihbaratını; Açık Kaynak İstihbaratı, radyo, televizyon, gazeteler, dergiler, internet, ticari veri tabanları ve videolar, grafikler ve çizimler dâhil olmak üzere basılı veya elektronik biçimde görünen kamuya açık bilgilerdir şeklinde tanımlamaktadır. (<https://www.dni.gov/index.php/what-we-do/what-is-intelligence>, 2024).

Siber espionaj ve siber saldırılar, siber terörizm ile mücadele, OSINT, kitle kaynak kullanımı, büyük veri, karanlık ve derin internet adı verilen Dark-Deep Web, kripto para uygulamaları, yapay zekâ çalışmaları, model ve yazılımlar istihbarat toplama ve analiz etme yöntemlerine büyük oranda etki etmektedir.

OSINT kamuoyuna açık çeşitli kaynakların düzenli ve sistematik bir şekilde taranması ve bir istihbarat ihtiyacını karşılayacak şekilde analiz edilmesi kapsamında elde edilen istihbarat olarak tanımlanabilir. (Darıcı, 2023) OSINT ile bir kişinin özel yaşantısına ait bilgiler edinilebilmesinin yanı sıra bir firmaya ait özel bilgilere erişmek, bir devlet ile ilgili askeri, ekonomik, siyasi ve teknolojik tüm bilgilere erişmek te söz konusu olabilmektedir. Robert D. Steele (1997), günümüzde bir istihbarat servisinin topladığı istihbaratın %80'nin açık kaynak istihbaratı ile temin edildiğini iddia etmektedir. ABD İstihbarat Topluluğu ise topladığı istihbari haberlerin %70-80 oranındaki kısmını OSINT imkânları vasıtasıyla elde etmektedir. (Hulnick, Arthur S. 2002) 2024 yılı itibari ile dünyada internet kullanıcı sayısı 5,35 milyara ulaşmıştır. Yine 2024 yılı dünya nüfusunun 8 milyar olduğu düşünüldüğünde internet kullanıcı sayısının dünya nüfusuna oranla ne kadar fazla olduğu görülebilir bir gerçektir. Halihazırda açık kaynak istihbaratı da bu açıdan son derece önemli hale gelmiştir.

Milli İstihbarat Teşkilatı sitesinde açık kaynak; açıklanması, temin edilmesi ve kullanılmasında sakınca bulunmayan (gizli olmayan) her türlü bilgi, belge, malzeme veya bu tür bilgileri verebilecek kişi, kurum ve kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır. Açık kaynak istihbaratı ise; açık kaynakların dikkatli bir şekilde analiz edilmesi sonrasında, etkin ve güvenilir kaynaklardan bilgi toplanması ve bu bilginin kullanılabilir istihbarat üretimi için istihbarat analizcisine zamanında ve doğru formatta sağlanabilmesi olarak açıklanmıştır. (<https://www.mit.gov.tr/sozluk.html#A>, Erişim Tarihi: 15.02.2024)

OSINT için; televizyon yayınları, radyo yayınları, bilimsel toplantılar ve konferanslar, gazeteler, kitap ve dergiler, devlet ve özel kuruluşların yayımladıkları raporlar, sosyal medya hesapları ve paylaşımları, bloglar, internet forumları, Dark Web olarak adlandırılan alanlar kaynak olarak gösterilmektedir. Bu çeşitli kaynaklar ile hedef hakkında bilgi toplanabilir. Devletler, şirketler, suç grupları, terör örgütleri, akademisyenler, uluslararası örgütler gibi neredeyse her kurum ve kuruluş Açık Kaynak İstihbaratından faydalanmaktadır.

Şekil 1: Açık Kaynak Bilgi,

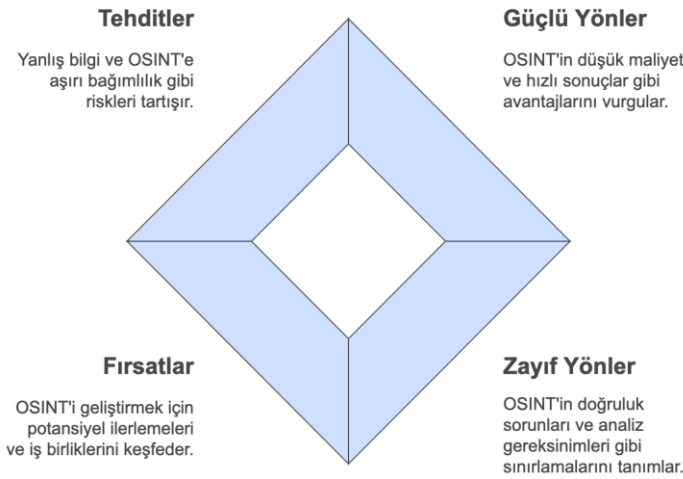
Kaynak: <https://archive.org/details/NATOOSINTHandbookV1.2/page/n43/mode/2up?view=theater>, Erişim Tarihi: 05.11.2024

Yukarıda görülen şekliyle NATO Açık Kaynak İstihbaratını ve açık kaynak bilgisini bir binanın temeli olarak ele almış, OSINT ile elde edilen bilgilerin HUMİNT, SİGİNT, İMİNT ve MASİNT ile birleşerek tüm kaynakların analizinde kullanıldığını göstermiştir. Açık kaynak bilgisi ve istihbaratı diğer istihbarat türleri için gerekli olan verilere arka plan bilgisi hazırlayarak yardımcı olmaktadır.

OSINT bir ülkenin askeri ve savunma açısından da güçlü olmasına olanak sağlamaktadır. Genel anlamıyla OSINT bir devletin savunması açısından istihbarat toplama, uyarıları dikkate alma, politika geliştirme, olası tehlikelere karşı durum planlaması, güvenlik yardımı, silah edinme, taktik operasyonlar gibi yeni önceliklere karşı önemli bir istihbarat desteği potansiyeline sahiptir. OSINT devlet yönetiminin hızlı bir şekilde yönlendirilmesi ve geleneksel istihbarat disiplinleri içinde istihbarat toplama yönetiminde temel teşkil etmesi açısından hayati önem taşımaktadır.

(Steele, 1997). OSINT hem düşmanca niyetlere karşı hem de askeri avantaj sağlama fırsatlarına ilişkin işaretler ve uyarılar sağlamaktadır. OSINT canlı kaynak kullanımından önce ya da gerek kalmadan coğrafi açıdan rakip ülkelere dair veya terör örgütlerine ilişkin istihbarat toplama açısından önemli bir kaynak olup askeri operasyonlara destek vermektedir. Bu açıdan OSINT'in GEOINT ve IMINT ile birlikte operasyonlara dâhil edilmesi hayati önem taşımaktadır. Mevcut coğrafi bilgilerin sınırlı olduğu zamanlarda terör bölgeleri için haritalara ve dijital hedef bilgilerine ulaşmada OSINT devlet yönetimi için en gerekli istihbarat kaynaklarından birisidir. OSINT, GEOINT ve IMINT ile birlikte zamanın dar olduğu vakitlerde canlı kaynak istihbaratına gerek kalmadan hızlıca sonuç almaya olanak sağlamaktadır. Böylelikle saha personelinin hayati riski ortadan kaldırılmış olacak ve devlet kaynakları daha tasarruflu bir şekilde kullanılmış olacaktır. Steele bu konuyla ilgili hazırladığı bir raporda o döneme ait ABD Ulusal Dış İstihbarat Kurulunun yılda 28-35 milyon dolarlık bütçesinin %99'unun gizli bilgi toplama ve işlemeye, sadece %1'inin OSINT istihbaratına harcandığını, ancak OSINT'in tüm kaynak istihbaratının %40'unu sağladığını belirtmiştir. (Steele, 1997) Çok ufak bir bütçe ile OSINT'in dönemin ABD istihbaratının tümünün neredeyse yarısını sağladığı görülmektedir.

Canlı kaynakların aksine OSINT ile çok daha düşük bütçeler ile istihbarat toplamak mümkündür. Fakat bu HUMINT'in değerini düşürdüğü ve önemsizleştirdiği anlamına gelmemektedir. OSINT hiçbir zaman canlı kaynak ile istihbarat toplama tekniklerini ikame edecek bir konumda olmamıştır. Günümüzde hala birçok özel ve kritik bilgi klasik yöntem olarak adlandırılan HUMINT ile gerçekleştirilmektedir. OSINT bir istihbarat çalışmasının ihtiyaçlarını karşılamak için açık kaynakların sistematik ve planlı bir şekilde taranması ile faydalı hale gelmektedir. OSINT faaliyetlerinde toplanan verilerin dikkatlice analiz edilmesi gereklidir. Toplanan her veri gerçek ve doğru haber niteliğinde değildir. Bu kapsamda ülkeler ve terör örgütleri istihbarat servislerini yanıltmak amacıyla kasıtlı olarak yanıltıcı ve yalan haberler yayabilecekleri akılda tutulmalıdır.

Şekil 2: OSINT SWOT Analizi

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Açık Kaynak İstihbaratı'nın (OSINT) SWOT analizi dört temel boyutta ele alınmıştır. Güçlü yönler kısmında OSINT'in düşük maliyetli bir yöntem olması ve hızlı sonuçlar sağlayabilmesi, özellikle sınırlı kaynaklara sahip devletler için büyük bir avantaj olarak öne çıkmaktadır. Zayıf yönlerde ise OSINT'in doğruluk sorunları ve dezenformasyon gibi güvenilirlik sorunları vurgulanmıştır, bu da toplanan verilerin etkin analizini kritik hale getirmektedir. Fırsatlar bölümü, OSINT'in gelişimi için teknolojik yenilikler ve iş birliklerini işaret ederek potansiyel büyüme alanlarını göstermektedir. Ancak tehditler kısmında, yanıltıcı bilgiler ve güvenilir olmayan kaynaklar gibi risklerin OSINT'in etkinliğini zayıflatabileceği belirtilmiştir. Bu analiz, OSINT'in güçlü yönlerini etkin kullanarak zayıflıklarını minimize etme ve fırsatları değerlendirerek tehditleri yönetme stratejilerinin önemini ortaya koymaktadır.

OSINT'İN TERÖRLE MÜCADELE YÖNTEMİNDE KULLANIMI

Bu çalışmada, Açık Kaynak İstihbaratı'nın (OSINT) terörle mücadeledeki kullanımına dair bir vaka analizi yöntemi uygulanmıştır. Çalışma kapsamında, literatürdeki teorik bilgilerin yanı sıra terörle mücadelede OSINT uygulamalarına ilişkin örnek olaylar incelenmiştir. Özellikle, İsrail, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde kullanılan

OSINT stratejilerinin etkisi ve etkinliği değerlendirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenerek, açık kaynaklardan elde edilen verilerin analiz edilmesi ve bu verilerin terörle mücadeledeki somut sonuçları ortaya koymadaki rolü irdelenmiştir. Veri toplama sürecinde, akademik makaleler, istihbarat raporları ve uluslararası örgütlerin yayımladığı belgeler gibi kamuya açık kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu yöntemin temel amacı, OSINT'in operasyonel faydalarını, zorluklarını ve sınırlılıklarını vaka odaklı bir yaklaşımla ortaya koymaktır.

Açık Kaynak İstihbaratı (OSINT), modern istihbarat dünyasında hem geleneksel yöntemlerin tamamlayıcısı hem de bağımsız bir araç olarak terörle mücadelede kritik bir rol oynamaktadır. Kamuya açık kaynaklardan sistematik bir şekilde bilgi toplanması, analiz edilmesi ve operasyonel düzeyde uygulanabilir veri sağlanmasıyla OSINT, özellikle sınırlı kaynaklara sahip ülkeler ve kurumlar için etkin bir çözüm sunmaktadır. Steele (1997), OSINT'in düşük maliyetli olması ve geniş çaplı bilgi sunma kapasitesinin, askeri ve güvenlik alanlarında vazgeçilmez bir araç olarak değerlendirilmesine neden olduğunu belirtmektedir. Özellikle, günümüzde hızla büyüyen dijital veri havuzları, OSINT'in kapsamını ve etkinliğini artırmıştır.

OSINT, terörle mücadelede hem stratejik planlama hem de operasyonel uygulamalar için temel bir araçtır. Özellikle dijital platformlardaki faaliyetlerin izlenmesi, terör örgütlerinin yapılarının, iletişim ağlarının, finansal kaynaklarının ve propaganda faaliyetlerinin anlaşılmasına olanak tanır (Çıtak, 2021). Sosyal medya, haber siteleri, forumlar, bloglar ve karanlık web gibi platformlar, terör örgütlerinin kendilerini tanıttıkları, yeni üyeler kazandıkları ve mesajlarını yaydıkları alanlardır. OSINT, bu platformlardan gelen verileri analiz ederek, örgütlerin stratejik hedeflerini ve potansiyel tehditlerini ortaya çıkarmada önemli bir avantaj sağlar.

Dağdeviren ve Kedikli (2023), OSINT'in, özellikle İsrail, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde, terörle mücadele stratejilerinin temel bir bileşeni olduğunu vurgulamaktadır. İsrail, OSINT'i büyük veri analitiğiyle birleştirerek terör örgütlerinin hareketlerini önceden tahmin etme ve proaktif stratejiler geliştirme konusunda başarılı örnekler sunmaktadır. Benzer şekilde ABD, OSINT'i HUMINT (insan kaynaklı istihbarat) ve SIGINT (sinyal istihbaratı) gibi yöntemlerle entegre ederek daha kapsamlı ve etkili bir istihbarat sistemi oluşturmuştur. Bu sistem, yalnızca terörle mücadelede değil, aynı zamanda kriz yönetimi ve siber güvenlik alanlarında da uygulanmaktadır.

OSINT'in en belirgin avantajlarından biri, geniş çaplı veri sağlayabilmesi ve bu veriyi düşük maliyetle elde etmesidir. Steele (1997), OSINT'in toplam istihbarat faaliyetlerinin %40'ını sağladığını ve buna rağmen yalnızca %1'lik bir bütçe gerektirdiğini ifade etmektedir. Bu durum, özellikle bütçe kısıtlamaları yaşayan ülkeler ve organizasyonlar için OSINT'i son derece cazip bir araç haline getirmektedir. Ayrıca, OSINT'in kamuya açık kaynaklardan elde edilen verilerle çalışması, gizlilik gerektiren operasyonlar için daha az risk taşır ve saha personelinin güvenliğini artırır.

Hulnick (2002), OSINT'in değerini, gizli bilgilere erişimin sınırlı olduğu durumlarda bile stratejik planlamaya yönelik kullanılabilir veri sağlayabilmesiyle açıklamaktadır. Örneğin, terör örgütlerinin finansal hareketlerini, üyelerinin kimliklerini ve ideolojik hedeflerini ortaya koyan açık kaynak bilgileri, geleneksel istihbarat yöntemlerinin erişemediği alanlarda çözüm sunmaktadır. Ayrıca, OSINT'in sunduğu hız, özellikle terör saldırılarına karşı erken uyarı mekanizmalarının etkinliğini artırmaktadır.

OSINT, tek başına yeterli olmamakla birlikte, diğer istihbarat yöntemlerini tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. HUMINT, saha kaynaklarından elde edilen bilgileri sağlarken, OSINT geniş veri yelpazesinden elde edilen bilgileri analiz ederek bu süreçlere katkıda bulunur. SIGINT ile birlikte kullanıldığında, iletişim ağlarının izlenmesi ve analiz edilmesi açısından daha güçlü sonuçlar elde edilir (Benes, 2013). Örneğin, OSINT ile sosyal medya analizleri yapılırken, HUMINT aracılığıyla bu analizlerin doğrulanması, elde edilen bilgilerin stratejik karar alma süreçlerinde daha etkili kullanılmasını sağlar.

Her ne kadar OSINT önemli avantajlar sunsa da, bazı zorlukları ve riskleri beraberinde getirmektedir. Çıtak (2021), OSINT'in dezenformasyona açık yapısını ve yanıltıcı bilgilerin analiz süreçlerini karmaşıkleştirebileceğini vurgulamaktadır. Özellikle terör örgütleri, yanlış bilgiler yayarak istihbarat birimlerini yanıltmaya çalışabilir. Bu durum, doğru bilgiye ulaşmak için uzman analiz ekipleri ve gelişmiş teknolojilerin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Hulnick (2002) ise, OSINT'in etkinliği için gerekli olan teknolojik altyapının ve analiz becerilerinin eksikliği durumunda, yanlış stratejik kararların alınabileceğine dikkat çekmektedir.

OSINT'in geleceği, yapay zeka ve büyük veri analitiği gibi yenilikçi teknolojilerin entegrasyonu ile daha güçlü bir hale gelmektedir. Büyük veri teknolojileri, terabaytlarca verinin hızlı bir şekilde analiz edilmesine olanak tanırken, yapay zeka, dezenformasyonun tespit edilmesi ve doğru verinin ayrıştırılması sürecini kolaylaştırmaktadır. Gelecekte, OSINT'in siber tehditlerle mücadele, sınır güvenliği ve uluslararası iş birliği gibi alanlarda da daha yaygın bir şekilde kullanılacağı öngörülmektedir.

OSINT, terörle mücadelede hem stratejik hem de operasyonel seviyede vazgeçilmez bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Düşük maliyeti, geniş veri kapasitesi ve hızlı sonuç sağlama kabiliyeti, OSINT'i modern güvenlik politikalarının önemli bir parçası haline getirmiştir. Bununla birlikte, etkin bir OSINT stratejisi geliştirmek için doğru analiz yöntemlerinin uygulanması, uzman ekiplerin eğitilmesi ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi gerekmektedir. OSINT, doğru kullanıldığında, terörle mücadelede daha güvenli bir dünya için güçlü bir çözüm sunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İstihbarat, görsel zekânın ve entelektüel kapasitenin kullanıldığı, haber toplama ve analiz faaliyetlerinde zamanla elde edilen yetkinliklerin bir araya geldiği profesyonel bir meslek dalıdır. Ancak günümüzde, teknolojinin hızlı ilerlemesiyle birlikte istihbarat faaliyetleri artık yalnızca insana dayalı değil, aynı zamanda teknoloji odaklı bir boyut kazanmıştır. Bu kapsamda Açık Kaynak İstihbaratı (OSINT), geleneksel yöntemlere ek olarak, devletlerin güvenlik ve savunma stratejilerinde önemli bir araç haline gelmiştir. OSINT, hem ulusal hem de uluslararası arenada tehditlerin önceden tespit edilmesine olanak sağlarken, maliyet etkinliği ve hızlı erişim gibi avantajlarıyla öne çıkmaktadır.

Uluslararası ilişkiler disiplini, istihbarat çalışmalarından akademik düzeyde büyük ölçüde faydalanmaktadır. Ancak bu alanda teorik bir zeminin tam anlamıyla oluşturulmadığı ve akademik çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı eleştirisi, alanın daha fazla geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de kurulan Milli İstihbarat Akademisi gibi yapılar, istihbaratın bilimsel açıdan geliştirilmesi ve profesyonel eğitimler verilmesi adına önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Özellikle savunma sanayisi ile iş birliği içerisinde, TÜBİTAK, ASELSAN, HAVELSAN gibi kurumların OSINT faaliyetlerine olan katkısı artırılabilir. Bu tür iş birlikleri, sadece veri toplama süreçlerini hızlandırmakla kalmayıp aynı zamanda analiz süreçlerinin doğruluğunu ve etkinliğini de artıracaktır.

Açık Kaynak İstihbaratı'nın (OSINT) terörle mücadele stratejilerindeki rolü, özellikle dijital platformlarda terör örgütlerinin faaliyetlerini takip etme ve analiz etme noktasında kritik bir öneme sahiptir. Bu yöntem, terör örgütlerinin dijital propagandalarının engellenmesi, iletişim ağlarının çökertilmesi ve tehditlerin proaktif olarak önlenmesi adına vazgeçilmez bir araçtır. Ancak OSINT'in etkin kullanılabilmesi için hem teknolojik altyapı hem de yetkin insan kaynağı gereklidir. Bu noktada yapay zeka (AI) ve büyük veri analitiği gibi yeni nesil teknolojilerin entegre edilmesi, OSINT'in etkinliğini artırabilecek önemli bir fırsat sunmaktadır. Fakat bu teknolojilerin yerli kaynaklarla geliştirilmesi, olası güvenlik açıklarının önlenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

Bununla birlikte, istihbarat faaliyetleri sırasında ortaya çıkan bazı riskler ve tehditler göz ardı edilmemelidir. Özellikle, yanlış bilgilendirme (dezenformasyon) ve veri manipülasyonu, OSINT'in güvenilirliğini zayıflatabilecek unsurlardır. Bu tür sorunların önüne geçebilmek adına, toplanan bilgilerin dikkatlice analiz edilmesi ve doğrulanması büyük önem taşır. Ayrıca, devletlerin kendi istihbarat faaliyetlerini ve yöntemlerini açık bir şekilde paylaşmaları, hem rakip devletler hem de terör grupları için potansiyel bir avantaj oluşturabilir. Bu nedenle, bilgi güvenliği politikalarının daha sıkı bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, OSINT'in hem ulusal hem de uluslararası güvenlik politikalarında daha etkin bir şekilde kullanılması adına akademik çalışmaların artırılması ve devletler arası bilgi paylaşımının geliştirilmesi önem arz etmektedir. Gelecekte, OSINT'in yapay zeka ile daha entegre bir şekilde kullanılması, tehditlerin daha hızlı tespit edilmesi ve etkili çözümler üretilmesi açısından yeni bir dönemin kapısını aralayabilir. Bu çalışma, OSINT'in tanımını yaparak, hem mevcut literatüre katkı sunmakta hem de akademik ve uygulamalı çalışmalara ilham vermektedir. Sonraki araştırmalarda, OSINT'in diğer istihbarat yöntemleriyle (HUMINT, SIGINT vb.) entegrasyonu üzerine yoğunlaşılması ve bu entegrasyonun operasyonel sonuçları ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Avcı, G. (2015). İstihbarat Teknikleri. İzmir: Timaş Yayınları.

Balcıoğlu, M. (2001). Teşkilat-ı Mahsusa'dan Cumhuriyete. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Darıcı, A.B., (2023) İstihbarat 101, Dora Yayınevi.

Daş Darıcı, M. G. (2018). Osmanlılarda istihbarat faaliyetleri (1300-1750). Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Emniyet Genel Müdürlüğü, <https://www.egm.gov.tr/istihbarat/istihbarata-iliskin> Erişim Tarihi: 05.11.2024

Eroğlu, H. (2003). Klasik dönemde Osmanlı devletinin istihbarat stratejileri. Tarih Araştırmaları Dergisi, 22(34), 11-33.

- Garnicer, C., & Marcos, J. (2005). Espías de Felipe II: Los servicios secretos del Imperio español.
- Gill, P., & Phythian M. (2020). Developing Intelligence Theory, Intelligence and National Security, 469
- Güneş, G. (2013). Teşkilat-ı Mahsusa ve Birinci Dünya Savaşı Yıllarındaki Faaliyetleri. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 29(85), 101-130.
- Gürkan, E. (2012). The efficacy of Ottoman counter-intelligence in the 16th century. Acta Orientalia, 65(1), 1-38.
- Hulnick, S. Arthur, (2002). The Downside of Open Source Intelligence, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, ss.565-579
- MİT, <https://www.mit.gov.tr/isth-olusum.html>, Erişim Tarihi: 18.03.2023
- NATO, <https://archive.org/details/NATOOSINTHandbookV1.2/page/n43/mode/2up?view=theater> , Erişim Tarihi: 05.11.2024)
- Odom, W. E. (2008). Intelligence Analysis. Intelligence and National Security, 23(3), 316-332.
- Özdağ, Ümit, (2021), İstihbarat Teorisi, Ankara: Kripto Kitaplar Yayınevi.
- Ransom, H. H., & Pringle, R. W. (2022). İntelligence. <https://www.britannica.com/topic/intelligence-international-relations>, (Erişim Tarihi: 17.03.2023).
- Steele, Robert D. Open Source Intelligence: What is it? Why Is It Important to the Military?, https://www.academia.edu/9817888/1997_OSINT_What_Is_It_Why_Is_It_Important_to_the_Military_White_Paper_, Erişim Tarihi: 28.03.2024
- Yavuz, K., & Saraç, M. Y. (2003). Âşık Paşazade Osmanoğulları'nın Tarihi. İstanbul, Koç Kitaplığı.
- Yüksel, A. (2013). II. Mahmud devrinde: Osmanlı İstihbaratı. İstanbul: Kitap Yayınevi
- Çıtak, E. (2021). Terörle mücadelede istihbarata başvuru: Açık kaynak istihbaratının kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 46, 165-179. <https://doi.org/10.30794/pausbed.478414>
- Dağdeviren, I., & Kedikli, U. (2023). Devletin güvenlik ve terörle mücadele aracı olarak istihbarat yöntemleri ve önemli uygulama örnekleri: İngiltere, ABD, İsrail ve Türkiye. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1351-1368. <https://doi.org/10.11616/asb.1327856>
- Hulnick, A. S. (2002). The downside of open source intelligence. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 15(4), 565-579. <https://doi.org/10.1080/08850600290101767>
- Steele, R. D. (1997). Open source intelligence: What is it? Why is it important to the military? *OSS International Studies*, 1-18.
- Benes, L. (2013). OSINT, new technologies, education: Expanding opportunities and threats - A new paradigm. *Journal of Strategic Security*, 6(3), 22-37.